

Андрій ОСТАПЧУК,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль)*

ВИХОВНА СИСТЕМА ЯК ДЖЕРЕЛО ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У КОЛЕДЖАХ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Виховна система є важливою як джерело інноваційних процесів у коледжах, оскільки вона сприяє адаптації закладів освіти до змінних умов та викликів і дозволяє розвивати критичне мислення та інноваційне бачення у студентів, що є необхідним у світі, який швидко змінюється. Виховна система формує середовище, в якому здобувачі освіти можуть ефективно реалізувати свої творчі здібності та ініціативи. Вона сприяє розвитку соціальних навичок і здатності до співпраці, що необхідно для успішного функціонування в умовах невизначеності. Розвиток інноваційної виховної системи допомагає створити атмосферу підтримки та взаємодопомоги в учнівському середовищі. Виховна система також стимулює виявлення та підтримку лідерських якостей учнів, що є ключовим у сучасному світі.

З точки зору В. Ковальчука, «освітньо-виховна система зорієнтована на конкретні умови, враховує інтереси і потреби дітей і дорослих, тому вона не може бути ідентичною у різних регіонах, навіть у двох сусідніх навчальних закладах» [2]. Відмінність у змісті виховних систем пов'язана із невизначеністю, яка приносить у наше життя непередбачувані ситуації. Відтак, в учнів варто виховувати толерантність до невизначеності, оскільки вона є «оснотою для розвитку життєстійкості, що дає змогу більш ефективно адаптуватися до змін і долати труднощі життя» [4, с. 60]. Найкраще сприяють адаптації до визначеності інновації у виховній системі.

Т. Мотуз і В. Швидун підкреслюють, що «інноваційні процеси в освіті України, безпосередньо пов'язані з реалізацією пріоритетних принципів розвитку системи освіти взагалі – демократизацією та гуманізацією, що передбачають гуманоцентричну переорієнтацію освіти у цілому з акцентуванням уваги на плюралізації форм організації навчання, оскільки кожна особистість є багатогранною і напрямів розвитку її сутності може

бути безліч, а тому будь-які формальні обмеження способів навчання та виховання в демократичному суспільстві недопустимі» [3].

Під час реалізації інноваційних процесів у виховній системі можливий опір з боку учасників освітнього процесу, тому варто прописувати механізми подолання опору змінам, які обґрунтовані у публікації [1].

Розвивати виховну систему в умовах невизначеності важливо, оскільки це допомагає забезпечити гнучкість та адаптивність здобувачів освіти до нових умов. Це дозволяє створити платформу для постійного вдосконалення освітнього процесу. Такий розвиток сприяє підвищенню рівня мотивації здобувачів, що позитивно впливає на їх навчальні досягнення. Виховна система також дає можливість формувати у здобувачів освіти ціннісні орієнтири, які допомагають їм успішно адаптуватися до змін.

Відтак, виховна система може бути джерелом багатьох інноваційних процесів у коледжах в умовах невизначеності, серед яких: створення симуляційних ігор та рольових сценаріїв, які моделюють ситуації невизначеності для розвитку адаптивності та швидкого прийняття рішень учнів; запровадження експериментальних навчальних проєктів, які орієнтовані на вирішення нестандартних проблем без однозначних відповідей; використання методів хаотичного навчання, що дозволяють здобувачам навчитися працювати в умовах постійної зміни правил або вимог; запровадження «лабораторій невизначеності», де здобувачі спільно досліджують виклики, що виникають через непередбачувані зміни у суспільстві; підтримка студентських стартапів та підприємницьких ініціатив як способу навчання працювати з ризиками та невизначеністю в реальних умовах; створення груп швидкого реагування для розробки рішень у випадку раптових змін в освітньому процесі чи соціальних викликів; використання мистецтва та креативних практик для навчання виражати складні емоції та шукати нестандартні шляхи подолання невизначеності; організація навчальних подорожей.

Оцінювати управління виховною системою закладу загальної середньої освіти, в якій включені інноваційні процеси, можна за такими критеріями: рівень залучення педагогів та учнів до інноваційної діяльності; ефективність мотиваційних інструментів для учнів та педагогів, які підтримують інноваційну діяльність; наявність стратегії розвитку виховної

системи, спрямованої на розвиток інноваційних процесів; регулярність і якість підвищення кваліфікації педагогів у галузі інноваційних підходів до виховного процесу; ефективність партнерства, що сприяє розширенню інноваційного потенціалу; ступінь інтеграції інноваційних підходів у виховний процес; рівень задоволеності учасників виховного процесу; динаміка змін у вихованні учнів; аналіз впливу інновацій на розвиток навичок та досягнень учнів.

Отже, прагнення керівника зробити виховну систему джерелом інноваційних процесів в умовах невизначеності забезпечить приріст якості виховання особистості здобувача освіти в коледжі.

Список використаних джерел:

1. Боднар О., Горішна О. Механізми подолання опору змінам у закладах загальної середньої освіти. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка*. 2020. № 2. С. 180–189. URL: <http://nzp.tnpu.edu.ua/issue/archive> (дата доступу: 10.10.2024).
2. Ковальчук В. А. Освітньо-виховні системи закладів середньої освіти : навчально-методичний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 120 с.
3. Мотуз Т., Швидун В. Інноваційні процеси в системі освіти України: проблеми та перспективи. *Людинознавчі студії. Серія: Педагогіка*. 2021. Вип. 13. С. 58–63.
4. Фалько Н. М., Остополец І. Ю., Шарапова Ю. В. Толерантність до невизначеності в контексті життєстійкості особистості. *Загальна психологія. Історія психології*. 2024. Випуск 59. С. 57–60. URL: <http://habitus.od.ua/journals/2024/59-2024/10.pdf> (дата звернення: 15.09.2024).